

5. Дубревський Ю.М. Управлінська компетентність як складова професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту / Ю.М. Дубревський // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2008. – № 6. – С. 91–93.
6. Жабер Рамзі. Проблемна ситуація в діяльності менеджерів спортивної організації / Рамзі Жабер // Физическое воспитание студентов творческих специальностей : сб. науч. тр. / ред.: С.С. Ермаков ; Харьк. художеств.-пром. ин-т. – Х., 1999. – № 7. – С. 18–20.
7. Какузин В. Подготовка менеджеров системы физической культуры и спорта в высшем физкультурном учебном заведении / В. Какузин // Человек в мире спорта: Новые идеи, технологии, перспективы : тез. докл. Междунар. конгр. – М., 1998. – Т. 2. – С. 323–324.
8. Класифікатор професій ДК 003:2005 (На заміну ДК 003-95). – [Чинний від 2006-01-04]. – К. : Держспоживстандарт України, 2005.
9. Навка П. Шляхи поліпшення менеджменту фізичного виховання та спорту / П. Навка // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2003. – № 16. – С. 52–56.
10. Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту: новини 20 листопада 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/publish/article;jsessionid=0?art_id=99291&cat_id=99860.
11. Навка П. Шляхи поліпшення менеджменту фізичного виховання та спорту / П. Навка // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2003. – № 16. – С. 52–56.
12. Про затвердження Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу : постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 993 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
13. Пронкина С.А. Решение задач профессионального самоопределения будущего специалиста по физической культуре и спорту в условиях специализированного образовательного комплекса “Школа – ДЮСШ – Университет” : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. / С.А. Пронкина. – Южно-Сахалинск, 2002. – 191 с.
14. Прохорова М.В. Интегральная модель управленческой компетентности специалистов по физической культуре и спорту / М.В. Прохорова // Региональные проблемы физической культуры и спорта : материалы науч.-практ. конф. – Омск, 1993. – С. 55–59.
15. Чеховська Л.Я. Теоретико-методологічні основи технології управління персоналом фізкультурних організацій : автореф. дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту : 24.00.02 / Л.Я. Чеховська. – Л., 2001. – 18 с.

ПЕРМІНОВА А.В.

“ЗАГАЛЬНІ” Й “ОКРЕМІ” МЕТОДИКИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

На сучасному етапі організації професійної підготовки майбутніх спеціалістів та робітників широкого профілю передбачається запровадження як загальних методик навчання, що охоплюють весь цикл їх професійної підготовки, так і окремих методик з поодиноких загальнотехнічних і спеціальних предметів. Це дасть змогу реалізувати повною мірою принципи взаємозв'язку загальноосвітньої і професійної підготовки, поєднання навчання з продуктивною працею.

Проблема розвитку методик навчання професійної освіти є актуальною науковою проблемою, яка потребує аналізу психолого-педагогічної та методичної літератури, узагальнення та творчого осмислення й використання позитивного досвіду.

Питання організації і використання методик професійного навчання було предметом вивчення багатьох учених. Насамперед це стосується праць вітчизняних та зарубіжних учених: О.Е. Коваленко, І.Б. Васильєва, Т.В. Яковенко, Т.А. Де-

ветьярової, В.А. Скакуна, Н.Е. Ерганової, О.С. Гребенюка та інших, які дають нам можливість ознайомитися з особливостями методик навчання.

Мета статті полягає у визначенні суттєвості загальних і окремих методик професійного навчання.

Методика професійного навчання, як відомо, виникла як навчальний предмет, у якому зосереджено емпіричний досвід викладання тієї чи іншої дисципліни. У свою чергу, вона тісно пов'язана з дидактикою. Встановлюючи безпосередній зв'язок методики з дидактикою, педагогічна наука враховує відмінності між ними. Дидактика – галузь педагогіки, що вивчає теорію навчання і виховання, спільну для всіх навчальних дисциплін, для всіх форм підготовки молоді. Методика розробляє теоретичні проблеми змісту, форми і методи, засоби навчання і виховання, зумовлені специфікою навчального предмета і видів навчання. Обидві галузі мають риси самостійних наукових дисциплін [1].

Виходячи з цього, у дидактиці почали виділятися окремі методики викладання певних дисциплін, які являли собою опис “рецептів” викладання окремих тем та розділів відповідних дисциплін [2].

Методика професійного навчання, психологія, педагогіка є складовими людинознавства, вони не можуть розвиватися відокремлено від інших наук. Методика професійного навчання, педагогіка і психологія тісно пов'язані з філософією, соціологією, медициною, теологією та іншими галузями людинознавства. Кожна з цих наук характеризується певним ракурсом і поглядом на сутність людини, які доповнюють один одного [2].

Особливість методики професійного навчання полягає в тому, що вона має ширші функції в навчанні, оскільки охоплює два процеси – теоретичне і виробниче навчання. Тому поєднання форм, методів і засобів навчання має загальну професійну спрямованість [1]. Аналіз наукової, професійної літератури свідчить про наявність як загальних, так і окремих методик навчання.

Так, загальні методики мають розглядати питання всіх навчальних дисциплін загальнотехнічного і професійного циклів: професійну спрямованість навчання, єдність навчання і виховання, змісту і методів навчання, взаємозв'язок між циклами і навчальними предметами, взаємодію між формами навчальної і виробничої діяльності, спадкоємність між курсами; цілісність всіх елементів розвивального навчання, які визначають систему навчання певної професії або групи професій [1].

Окрема методика також має риси самостійної наукової дисципліни, розкриває питання, пов'язані з особливостями її змісту, залежно від віку майбутніх спеціалістів і цілей їх професійної підготовки та має свою систему навчання, спрямовану на ту чи іншу навчальну дисципліну професійного циклу.

Загальні й окремі методики мають тісний взаємозв'язок. Останні керуються загальнометодичними положеннями, а загальні спираються на окремометодичні дослідження. Отже, загальна і окрема частини тісно взаємодіють і становлять цілісність методики навчання як науки [1].

Загальним базисом для методик навчання в професійній та вищій школі є пізнавальна і професійна діяльність учнівської молоді, яка вносить постійні корективи до організації навчання, визначаючи його стабільність і динамічність.

Основні завдання методики навчання вирішуються в ході досліджень таких актуальних проблем, які підібрані зі статті автора-науковця Л.П. Біляєвої, допов-

нені змістом та новими проблемами у зв'язку із сучасним сьогоденням та рядом вимог до професійної освіти:

1. *Загальнометодичні основи вдосконалення змісту професійної освіти.* Розробка наукових загальнометодичних основ навчання базується на аналізі тенденцій розвитку системи професійної освіти, враховуючи її гнучкість, здатність ефективно реагувати на запити суспільства, що зростають, швидко адаптуватися до ситуації, яка безперервно змінюється, на ринку освітніх послуг і праці, а також враховуючи зміни змісту і характеру праці робочих, перспективи розвитку даної галузі промисловості і вимоги ринку праці, вимоги, що зростають, до особи і професійних якостей майбутніх спеціалістів.

2. *Окремометодичні основи професійного навчання.* Основним завданням окремометодичної підготовки є формування вмінь трансформувати технічну інформацію в педагогічну систему. Для цього необхідні прогностичні, аналітичні, проєктувальні вміння, пов'язані зі здатністю добирати і структурувати науково-технічну інформацію в навчальний матеріал, діагностувати цілі та передбачати різні ускладнення під час навчання, різні можливі ситуації, зіставляти й обирати оптимальні рішення за наявними критеріями. Формування цих умінь здійснюється поетапно: шляхом вивчення теоретичного курсу “Методика професійного навчання”, під час проходження двох педагогічних практик, у курсовому і дипломному проєктуванні впродовж VI, VII семестрів – і включає теоретичне навчання, практичне навчання, курсове і дипломне проєктування, а також дослідну роботу [2].

3. *Визначення оптимального обсягу інформації.* У сучасній професійній освіті виникла проблема: як із мінімальними витратами засобів та часу отримати максимальний результат навчання та підготувати кваліфікованого спеціаліста. Ці питання становлять питання оптимізації навчання, яка має вирішуватися за допомогою методики професійного навчання. У такому разі сама методика перетворилася на науку, головним завданням якої є пошук таких способів, які дали б змогу перетворити процес навчання на цілеспрямований механізм із наперед запрограмованим результатом [2]. Отже, основним завданням оптимізації є створення систем навчання, які давали б змогу із мінімальними витратами засобів та часу готувати кваліфікованих спеціалістів.

4. *Методична система педагогічної діяльності викладачів і майстрів виробничого навчання.* Методика навчання є найважливішим компонентом підготовки учнівської молоді професійно-технічної та професійної школи. Методичні знання тісно пов'язані з прийомами, методами професійної діяльності викладача і майстра виробничого навчання.

Як відомо, діяльність викладача, майстра виробничого навчання спрямована на повідомлення навчальної інформації, організацію і керівництво навчанням, контроль за ходом і підсумками організованого навчання майбутніх спеціалістів.

Кажучи про взаємодію педагога і учнівської молоді, про єдність викладання і навчання, слід мати на увазі, що при цьому керівною стороною є педагог. Без педагогічного керівництва, без педагогічної дії немає і педагогічного процесу, немає навчання [3].

Також велике значення для педагогічного процесу є творчість працівників освіти, яка може надати найвищий ефект лише при оволодінні теорією методики. Методика розкриває широкі можливості для творчості викладачів і майстрів за-

вдяки багатому арсеналу різноманітних методів, прийомів і засобів навчання і виховання. Однак створення методичної системи діяльності викладачів і майстрів вимагає нових наукових підходів і узагальнення передового професійно-педагогічного досвіду.

Висновки. Таким чином, основні завдання методики навчання полягають у вирішенні таких актуальних проблем, як визначення суттєвості загальнометодичної та приватнометодичної основи змісту професійної освіти, проблем оптимізації освіти, методичної системи педагогічної діяльності викладачів та майстрів виробничого навчання.

Вирішення актуальних проблем загальних і окремих методик навчання, їх реалізація в навчально-виховному процесі сприятимуть подальшому вдосконаленню підготовки випускників навчальних закладів.

Література

1. Беляева Л.П. ВНИИ профтехобразования. Проблемы развития методики профессионального обучения / Л.П. Беляева // Проблемы методической подготовки ин.-пед. : сб. науч. тр. ; Свердлов. Инж.-пед. ин-т. Свердловск, 1989. – С. 4–13.
2. Методика професійного навчання : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. інженерно-педагогічних спец. / О.Е. Коваленко, Н.О. Брюханова, Н.В. Корольова, Є.В. Шматков. – Х. : ВПП “Контраст”, 2008. – 488 с.
3. Скакун В.А. Организация и методика профессионального обучения : учеб. пособ. / В.А. Скакун. – М. : ФОРУМ : ИНФРА-М, 2007. – 336 с.

ПИВОВАР Ю.О.

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ Й КУЛЬТУРНІ ЗРУШЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ ФРН У ПЕРІОД З 60-Х РР. ДО ОБ'ЄДНАННЯ СУЧАСНОЇ НІМЕЧЧИНИ

На початку 1960-х рр. у суспільному розвитку багатьох країн світу сталося багато змін, пов'язаних із демократизацією життя в цілому. У ФРН нововведення торкнулися також сфери навчання й виховання молоді, які залишили вагомий слід на побудові сучасної системи підтримки обдарованої особистості.

Особливості системи середньої та вищої освіти сучасної Німеччини є предметом дослідження вітчизняних (Я. Беккер, В. Богданова, О. Васюка, В. Купченка та ін.) та зарубіжних учених (Б. Фегер, Г. Фенда, Г. Піхта, Т. Прадо, К. Хеллера та ін.). Зокрема, проблемі вивчення характерних тенденцій розвитку навчання обдарованої німецької молоді присвячено праці Л. Прокопів, Л. Чухно та ін.

Метою статті є розгляд впливу світових змін у політичному й культурному житті на освітню політику Західної Німеччини щодо обдарованої молоді в період з 1960-х рр. до 1990 р.

Центральне місце в дослідженні цього періоду належить книзі Г. Піхта “Катастрофа німецької освіти” (1968 р.), у якій науковець стверджував, що існуюча система освіти в країні потребує швидких якісних змін, а прийняті закони про освіту – доповнення відповідно до світових освітніх пріоритетів [6]. Г. Піхт піддав жорсткій критиці одноманітність, лінійність навчання в середній і вищій школі ФРН, низьку соціально-політичну активність молоді та широкої громадськості з питань освіти, а також невелику кількість абітурієнтів, що негативно позначалося на духовному потенціалі нації, на конкурентоспроможності загального соціального продукту.